

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2025:4y

Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2025:6 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk.

I denna skrivelse lägger kyrkostyrelsen fram förslag till ändringar i 46 kap. 3, 5 c, 5 d, 8 och 9 §§ kyrkoordningen samt till en ny bestämmelse i 46 kap. 8 a § kyrkoordningen. Ändringarna föreslås mot bakgrund av ett uppdrag från 2021 års kyrkomöte och förslagen i utredningen *Kyrkan och skogen – Ansvar, handling och hopp* (Svenska kyrkans utredningar 2024:02) som lämnades till kyrkostyrelsen i september 2024. Skrivelsen innehåller förslag om nya ramar för förvaltningen av prästlönetillgångarna innebärande att de fyra hållbarhetsdimensionerna – andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet – ska balanseras i förvaltningen och flera olika värden ska finnas med i den sammanvägda bedömningen inför beslut, en gemensam inriktning för Svenska kyrkans förvaltning av prästlönefastigheter, att det i kyrkoordningen införs en ny principiell bestämmelse om hänsyn till urfolk och som en del av denna även en bestämmelse om att den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke ska tillämpas. Vidare föreslår kyrkostyrelsen att stift, vid övergripande planering som avser förvaltningen av en prästlönefastighet av särskild betydelse för en församling, ska föra dialog med berörd församling, att årlig uppföljning av förvaltningen av prästlönetillgångarna ska ske och att kyrkostyrelsen årligen till kyrkomötet ska redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen. Det föreslås även ett tillägg till bemyndigandet i 46 kap. 3 § andra stycke kyrkoordningen med innebörd att kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om tillsynen över förvaltningen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026, utom såvitt avser 46 kap. 8 a § andra stycket avseende den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Det bedöms inte nödvändigt med några övergångsbestämmelser.

Kyrkorättsnämnden konstaterar följande. Den föreslagna bestämmelsen i 46 kap. 8 a § andra stycket kyrkoordningen innebär att den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke, vanligen kallad FPIC, ska tillämpas vid markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötsels bedrivande. Av kyrkostyrelsens skrivelse framgår att kyrkostyrelsen, under förutsättning att kyrkomötet beslutar i enlighet med förslaget, avser att skyndsamt påbörja arbete med och – efter samråd med bland annat samiska företrädare och berörda stift – utfärda närmare bestämmelser om den samplanering eller samråd som behöver ske för att leva upp till urfolksrättens princip om fritt och informerat förhandssamtycke. Kyrkorättsnämnden konstaterar dock att det av kyrkostyrelsen lämnade förslaget om ändringar i kyrkoordningen inte innehåller någon bestämmelse som ger kyrkostyrelsen rätt att utfärda närmare bestämmelser i frågan. Även om bestämmelsen i 46 kap. 8 a § andra

stycket kyrkoordningen föreslås träda i kraft först den 1 januari 2027 anser kyrkorättsnämnden att vid ett bifall till förslaget bör även ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser finnas med. För att undvika eventuella framtida tvister i frågan om hur principen ska tillämpas bör det tydliggöras att tillämpningen av 46 kap. 8 a § andra stycket kyrkoordningen ska ske utifrån de av kyrkostyrelsen utfärdade bestämmelserna. Kyrkorättsnämnden föreslår därför följande lydelse av 46 kap. 8 a § kyrkoordningen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

8 a §

Vid förvaltningen av prästlönefastigheter ska särskilda åtgärder vidtas för att främja renskötselrätten, koncessionsrenskötsel och den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat.

Den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke ska tillämpas vid markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötsels bedrivande.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om tillämpningen av den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke. Tillämpningen av principen ska ske utifrån de utfärdade bestämmelserna.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2027 i fråga om 46 kap. 8 a § andra och tredje stycket och i övrigt den 1 januari 2026.

Kyrkorättsnämnden har utifrån sitt granskningsuppdrag inget i övrigt att erinra mot de av kyrkostyrelsen föreslagna ändringarna i kyrkoordningen. Kyrkorättsnämnden konstaterar dock att kyrkostyrelsens skrivelse och flera motioner rörande Svenska kyrkans skogsbruk innehåller motstridiga förslag, vilka samtidigt inte får vinna bifall i kyrkomötet. Vid utskottets och kyrkomötets behandling av frågorna bör skrivelsens och motionernas olika förslag därför behandlas i anslutning till varandra.

Uppsala den 29 augusti 2025

På kyrkorättsnämndens vägnar

Roberth Krantz, ordförande

Irja Claesson, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Charlotta Lind, Margareta Andersson, Mattias Benke, Margareta Nisser-Larsson, Mats Törnered, Sten Janson och biskop Susanne Rappman.